

Xabier Letona

DANI BLANCO

Eta Derrytik

TELESFORO MONZONENA zen aipamena, Maltzagara arte elkarrekin eta gero hartuko du bakoitzak bere bidea. Eta ezin uka herrigintzan jardun nahi duenarentzat ezinbesteko esanahia duela buruzagi zahararren esaldiak, bereziki Euskal Herriak moduan bere burua kudeatu nahi duten herrientzat, eta zeresanik ez abiapuntu garrantzitsua hizkuntza gutxitua denean tartean.

XABIER LETONA

Monzonengatik sinbologia berezia du Maltzagak euskal lurretan: askatasunaren bidegurutzea zen, abertzaletasunaren batasunaren beharra haren buruan; herrigintzarako batasun beharra izan liteke egun. Baina zein gizarte balioren inguruko batasuna? Krisiari aurre egiteko, zein batasun? Zein bake prozesuren zutoinak txukun jartzeko? Zein elkarbizitzarenak eraikitzeko? Jardun egin behar asmatzeko.

Ezin uka gehienetan antzeko galderen inguruan egituratzen dela herri bakoitzaren etorkizuna, eta ezin uka, halaber, gaur egun batasun zantzu horietan aurrera egitea duela 30 urte baino samurragoa beharko lukeela. Izan behar duela. Eta bada, baina gurean behintzat ezin jokaldia borobildu. Azken finean, bidegurutzez bidegurutze dabil bidean asmatu ezin duenak; besteak beste, horregatik egiten zen hain nekagarri ezker abertzaleko buruzagiaren ahotan Euskal Herria behin eta berriz bidegurutzean zegoela entzutea.

Baina orain bai, orain bake prozesuaren bidegurutzean dago euskal gizartea, ez atzera ez aurrera, Madril blokeo lanetan eskereskuin eta etxeko indarrak mahairik eratu ezinean, berdin bi hanka-

koa, hirukoa edo laukoa. Eta ez litzateke hain larria tartean sufri-mendurik ez balego, ondo orbandu beharreko zauririk ez balego.

Baina badago, eta ez edonola-koa gainera. Carlos Urquijo gobernu ordezkariaren baldarke-riak Jone Artola bilakatu du sufri-mendu horren erakusleihu berriz ere: gura barik ere, ETaren biktimak eta presoak jarri ditu ardatz berean jira-biran, elkarbizitza berriaren norabidean bideratu beharreko bi gai garrantzitsuenak.

Azaleko irakurketan, arazoa ETaren armetan irudikatzen du EAJk Koldo Mediavillaren aho-tan, eta Sortuk erakunde armatua-rekiko ei duen menpekotasunean. Menpekotasunarenak usain zaharra du, sasoi bateko egiak betiko balira moduan, sinesgarritasun gutxikoa gaur egun. Armen garrantzia ezin uka, sinbolikoki bederen klabeetako erakunde armatu baten desegiteaz ari garenean. Eta udazkenean, neguan edo udaberrian, lehenbailehen gauzatzen bada entrega are eta hobeto, izan Eusko Jaurlaritzari, Espainiakoari edo nazioarteko batzorde bati. Armena ekintza sinbolikoa da batez ere eta, beraz, gutxi-gehiago asmatuko da horretan. Etorriko da gero ETaren

desegitea, bake prozesuan aurrera egiteko beharrez-koa bada. Ez, armak, ez ETA, ez dira inongo berme presoentzat, bake prozesuan aurrera egitea da haien berme bakarra, eta horretarako gaur gaurkoz badiruri armena eta desegitearena ezinbesteko urratsak izango direla. Gaur egun ETaren armarik funtsezkoenak.

Baina arazorik nagusienak ez daude ezker abertzalearen esparruan, Madril eta hemen bertan baizik. Joko politikoak eska dezake Sortu eta ETA zirikatzea, baina itsuenak ere ikus dezake Madril dela bigarren oztopo nagusia, egungo egoeran eroso dagoena, legearen inperioan eta mendekuan ondo baino hobeto instalatua, eta gainera, euskal gatazka beste arazo askoren ihesbide gisa erabiltzen duena. Eta bigarrena diot, lehena bake prozesua aktibatuta eta bultzatuta behar duten aktore politiko-instituzionalen ezintasunean dagoelako. Alde horretatik, pentsa liteke udazkenerako antolatu diren ekimen guztiak, ezagunak direnak eta ez, baliagarriak izango direla euskal gizartean bake prozesuaren bidean beste urrats garrantzitsu bat emateko. ETaren su-etenaren bigarren urteurrena ospatzeko modurik egokiena litzateke.

Orain arte legez, nik Maltzagatik jarraituko ditut kontuok eta, ez dakit nola moldatuko naizen, baina baita Derrytik ere, urtarrilerara arte Irlandako iparraldeko hiri hau izango baitut bizileku. Hau irla bat da, baina erai-ki dituzte zubiak eta badakite zerbait bidegurutze eta bake prozesuez. ■

